

# UMUMIY O'RTA TA'LIM MAKTAB O'QITUVCHILARI UCHUN

## QO'LLANMA

**Sinf:** 5-sinf

**Dars mavzusi:** "Xulq-atvor qoidalari – hayot tarzi"

**Dars davomiyligi:** 45 daqiqa

---

### Dars maqsadi:

1. Xulq-atvor qoidalari va ularning hayotimizdagi ahamiyatini tushuntirish.
  2. Jamoat joylarida o'zini to'g'ri tutishning muhimligini va hayotiy vaziyatlarda xulq-atvorni nazorat qilishni o'rganish.
  3. O'quvchilarga so'zsiz hurmat, adolat va hamjihatlik tushunchalarini shakllantirish.
  4. To'g'ri xulq-atvor orqali jamiyatda ijobiy muhit yaratishni tushuntirish.
- 

### Kutilayotgan natijalar:

1. O'quvchilar xulq-atvor qoidalarining hayotimizdagi ahamiyatini tushunishadi.
  2. Jamoat joylarida o'zini tutishni, boshqalarga hurmat bilan qarashni o'rganishadi.
  3. Sinf va maktabda hamjihatlik, madaniyat va so'zsiz hurmatni yaratishga olib keladigan ko'nikmalarni shakllantiradilar.
  4. O'quvchilar xulq-atvor qoidalarini hayotiy vaziyatlarda qo'llashni amalga oshiradilar.
- 

### Metodlar:

- Rolli o'yinlar: har xil jamoat joylarida xulq-atvorga oid vaziyatlar yaratish;
  - Blitz so'rov: savollar va javoblar tizimi;
  - Suhbat: tushunchalarni aniqlash va fikr almashish;
  - Hikoya: tasvirlangan vaziyatlarga izoh berish.
- 

### Foydalanadigan materiallar:

- Tasvirlar: Jamoat joylarida o'zini tutish va xulq-atvor qoidalari haqidagi taqdimotlar.
  - Kartochkalar: Har xil vaziyatlarning tasvirlari (kinoteatr, teatr, jamoat transporti va boshqalardagi holatlar).
  - Taqdimotlar: Xulq-atvor qoidalariga oid slaydlar.
-

## **Dars qismlari:**

### **1. Darsga kirish (5 daqiqa)**

- O'qituvchi: "Xulq-atvor qoidalari — bu jamiyatda barqarorlik, madaniyat va hamjihatlikni ta'minlaydigan qoidalar. Bugun biz jamoat joylarida o'zimizni to'g'ri tutish va qoidalarga amal qilish haqida gaplashamiz."
  - Suhbat:
    - "Jamoat joylarida qanday xulq-atvorni maqullagan bo'lardik?"
    - "Nima uchun jamoat joylarida qoidalarga amal qilish muhim?"
- 

### **2. Mavzuni tushuntirish (10 daqiqa)**

#### **Xulq-atvor qoidalari:**

- Ta'rif: "Xulq-atvor qoidalari — bu odamlarning jamiyatda o'zaro munosabatlarda adolatli va madaniyatli bo'lishini ta'minlash uchun belgilangan me'yorlar."
- Misol: "Agar siz jamoat joylarida boshqalarga hurmat bilan munosabatda bo'lsangiz, bu yerda barqarorlik va odamlar o'rtasida ijobiy muhit yaratiladi."

#### **Jamoat joylarida o'zini tutish:**

- Ta'rif: "Jamoat joylarida o'zini to'g'ri tutish — bu boshqalarga hurmat bilan qarash, tinch va madaniyatli munosabatda bo'lish."
- Misol: "Kinoteatrda suhbatlashmaslik yoki dam olish maskanlarida shovqin qilmaslik."

#### **Jamoat joylaridagi xulq-atvor:**

- Tahlil: Teatrda, kinoteatrda, jamoat transportida, dam olish maskanlarida o'zini tutishga oid qoidalarni tahlil qilish.
- 

### **3. Hayotiy vaziyatlar (keys va kazuslar) (10 daqiqa)**

#### **Keys 1:**

- Holat: "Siz kinoteatrda film tomosha qilyapsiz. Sizdan keyingi o'rinda o'rta yoshdagi bir kishi telefon orqali baland ovozda gaplashyapti. Unga qanday munosabatda bo'lish kerak?"
  - Savollar:
    1. Bu vaziyatda qanday xulq-atvor qoidalari muhim hisoblanadi?
    2. Qanday qilib boshqalarning hurmatini saqlagan holda ularning xulq-atvoriga munosabat bildirish mumkin?

## Keys 2:

- Holat: "Jamoat transportida o'tirish uchun yoshi katta inson yoki yosh bolali kishiga joy bermasangiz, buning qanday salbiy oqibatlari bo'lishi mumkin?"
    - Savollar:
      1. Jamoat joylaridagi xulq-atvor qoidalarini saqlash qanday ijobiy natijalarga olib keladi?
- 

## 4. Rolli o'yinlar (10 daqiqa)

### Rolli o'yin 1:

- Holat: "Boshqalarni hurmat qilish va xulq-atvor qoidalariga amal qilish. O'quvchilar bir-birlariga yordam berish, tinchlikni saqlash va jamoat joylaridagi tinch muhitni saqlash."
- Rollar: Bir kishi jamoat joyida boshqalarga yordam berishi kerak, boshqasi — xulq-atvor qoidalariga rioya qilmaslikning oqibatlarini ko'rsatadi.

### Rolli o'yin 2:

- Holat: "Transportda yoki kinoteatrda xulq-atvor qoidalarini buzgan odam bilan vaziyatni hal qilish."
  - Rollar: O'quvchilar jamoat joylarida hurmat bilan munosabatda bo'lish va yaxshi xulq-atvorni namoyon etish orqali vaziyatni hal qilishadi.
- 

## 5. Blitz so'rov (5 daqiqa)

- Savollar:
    1. Jamoat joylarida qanday xulq-atvor amalga oshirish kerak?
    2. O'zgar hayotiga qanday e'tibor berish kerak?
    3. Jamoat joylarida hayotga qanday munosabatda bo'lishimiz kerak?
- 

## 6. Darsni yakunlash (5 daqiqa)

- O'qituvchi: "Biz bugun xulq-atvor qoidalari va ularga amal qilishning jamiyatdagi ahamiyatini o'rgandik. Agar har birimiz jamoat joylarida to'g'ri xulq-atvorga amal qilsak, bu barcha uchun eng yaxshi muhitni yaratadi."
- Suhbat: "Jamoat joylarida qanday xulq-atvorni saqlash muhim? Har birimiz hayotimizda qanday to'g'ri qarorlar qabul qilishimiz kerak?"